

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar

Könyvtártudományi Tanszék

OLVASÓKÖRÖK JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYÉBEN

/Különös tekintettel a Szajoli Katolikus Olvasókörre/

SZAKTANÁR

Dr.HAJDU GÉZA

Könyvtártudományi

Tanszék

KÉSZÍTETTE

SZEKERES JÁNOSNÉ

III.évf. DL

Könyvtár(informatikus)

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Az olvasókörökről általában	3
3. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei olvasókörök	4
4. A Szajoli Római Katolikus Olvasókör tevékenysége	9
4.1 Kezdetek	9
4.2 Alapszabályzat	9
4.3 Könyvállománya	10
4.4 Viselkedési és illemszabályok	11
5. Felhasznált irodalom	13
6. Mellékletek (1-19.sz.)	

1. Bevezetés

„Minden egyszerű lélek mélyén ott lapul a romantika. A legváltozatosabb formákban jelentkezik, és nem öli ki se a kor, se foglalkozás, se tapasztalat. Az ember éli a maga kiegyensúlyozott életét, ügyeskedve, mint egy diplomata, vagy hetyke biztonsággal, mint egy világfi – s egyszerre csak váratlanul kirobban belőle a fantázia, akár egy felröppenő rakéta” – írja Herbert George Wells (1866-1946) angol regényíró és publicista. Wells bizonyára saját közönségére gondolt, amikor ezeket a sorokat leírta. De gondolhatná ezt minden íróember, aki arra teremti alkotásait, hogy eljussanak valakihez, akiben további gondolatokat ébresztenek, netán szórakoztatnak, elgondolkodtatnak, vagy éppen csak vigaszt nyújtanak egy hosszú és fárasztó nap után. Akárhogyis járja be ezt az utat a könyv, az újság, mindenképpen közvetítő közeg kell hozzá. Akár egy kereskedés, akár egy közkönyvtár, akár egy esti pipafüstös, pálinkaszagú beszélgetés valamelyik egylet, kör vagy gyülekezet mélyén, amelyhez talán úttalan utakon, kátyúkon vezetett az ökrösszekér vagy hintó.

Rövid írásomban a történelmi Jász-Nagykun-Szolnok megyében megalakult olvasókörökről gyűjtöttem egybe a fellelhető dokumentumok alapján egy összefoglalót. Az anyaggyűjtést azonban egy véletlen előkerült iratanyag egészen más irányba terelte. Egy alföldi község, Szajol olvasóköreiről eredeti dokumentumok kerültek elő egy polc mélyéről. Ezeket az iratokat digitalizált formában, válogatva csatoltam dolgozatomhoz.

Köszönet érte Szajol község lekipásztornak, Lengyel István esperes úrnak, aki három papírdoboz iratot, okmányt adott áttanulmányozásra. Segítőkézsége nélkül ezeket a dokumentumokat sem könyvtárban, sem levéltárban nem találtam volna meg.

Hálás vagyok Dedrák Lászlóné könyvtárosnak, akinek fényképgyűjteményéből válogatott mellékletek a szajoli Községi Könyvtár féltve őrzött kincseiből valók.

Segítséget kaptam még a szajoli Kölcsey Ferenc Általános Iskola tanárnőjétől, Lajkó Zoltánnétól, aki lelkes honismeret-oktató.

2. Az olvasókörokról általában

A magyar nyelv értelmező szótára szerint az olvasókör kisebb társadalmi egyesület, amelynek célja ismeretterjesztő és szépirodalmi művek olvasása, esetleg megbeszélése.

Magyarországon a felvilágosodás korában politikai céllal is szerveződtek olvasókörok, elsősorban az értelmiség körében. A legnevezetesebb a Budai Olvasókor volt (1793-ban alakult), amelynek tagjai között neves jakobinusok is helyet foglaltak. Ugyanebben az időben több olvasókörijött létre a felvidéki városokban is.

A reformkorban a parasztság részvételével alakultak újabb olvasókörok.

A szabadságharc után is fontos szerepet töltöttek be a parasztság, kispolgárság, az ipari munkásság művelődésében, politikai eszmélésében. Működtek ilyen egyesületek az ország szinte minden részén, melyek tevékenysége túlmutat az ismeretterjesztő és szépirodalmi művek olvasásán, mindig együtt jártak politikai, gazdasági törekvésekkel.

Az olvasókörok alakulását Széchenyi István elképzeléséhez vezethetjük vissza, aki a kaszinóban látta a polgári kultúra kiszélesedésének lehetőségét. Ez csak egy felsőbb társadalmi réteg számára volt elérhető. Más lehetőséggel, de azonos igénnyel egyre szélesedett ez a mozgalom. Városokban, falvakban, tanyákon is alakultak különféle egyletek **a társalgás, a művelődés, a szórakozás** igényével.

A tanyai olvasókörokben kisparasztokból, gazdálkodókból tevődött össze a tagság. Az 1800-as évek végén (a nagyszámú analfabetizmus miatt) valójában egy-egy személy felolvasására jöttek össze. A városokban kiskereskedők, kisiparosok, tisztviselők, állami alkalmazottak, postások, vasutasok, tanítók voltak a körok tagjai. Erős volt a nemzeti öntudat, a keresztényi, kispolgári elv ápolása, de a napi politikától távont tartották magukat az olvasókörok.

Az olvasókörok elnevezései igenszínes palettát mutatnak. Éppúgy találkozunk egyesület, olvasóegyesület, népkör, társkör, olvasó és társalgó kör, egyesület elnevezéssel, mint kaszinóval vagy önképzőkörrel.

Fontos, kötelezően elkészítendő dokumentuma az **alapszabály** volt. Ezeket rendszerint az alapító tagok állították össze, többnyire minták alapján. Ez nem pusztán formalitás volt. Az alapszabályokat a helyi hatóság, alispáni vagy főispáni hivatal útján a belügyminiszterhez kellett felterjeszteni jóváhagyásra.

Ha a kör célja, tagságának összetétele a hatóság szemében gyanúsnak látszott, a jóváhagyást megtagadták vagy elodázták. Az alapszabályt jóváhagyás után rendszerint kinyomtatták.

A **közyűlés** vezető szervként működött, bizonyítva a körök demokratikus felépítését. Általában évente kétszer tartották összejövetelüket, az elsőt január első vasárnapján. A közyűlés határozatképességét a tagok megjelenésének arányától tették függővé. Titkos szavazással választották a tisztségviselőket: **az elnököt, az alelnököt, a pénztárost, a könyvtárost, a jegyzőt és a választmány tagjait.** Itt a közyűlésen vizsgálták meg az előző évi beszámolókat, számadásokat, ekkor hoztak határozatot a következő évi költségvetésről. Az olvasókörök az 1940-es évekre stabilizálódva, többnyire önálló épülettel, jelentős számú tagsággal rendelkeztek.

Az 508000/1948.IV.3.sz. rendelkezés (Kádár János belügyminiszter vezetésével) megszüntették törvényileg ezeket a köröket. Épületeiket, tárgyi vagyonukat többnyire a helyi közösségnek, könyveiket a közkönyvtárak kapták.

Köztudott, hogy Nagy Imre miniszterelnöksége alatt enyhült a diktatúra. Pl. 1954-ben nyolc vásárhelyi olvasókörnek engedélyezték a betiltott működés folytatását.

1956 után a még megmaradt olvasókörök, mint a Hazafias Népfront köreiként működtek. Ennek égisze alatt az Olvasó népért mozgalom indult újtjára, amely az olvasókörök újrászerveződésének adta meg lehetőségét.

Az olvasókörök szövetségbe tömörültek, mely szövetség az Olvasó Népért mozgalom jogutódjaként jött létre 1988-ban, majd 1990-ben bejegyeztette magát a cégbíróságon, és a Fővárosi Bíróság nyilvántartásba vette, mint társadalmi szervezetet. Azóta egymás után alakulnak az olvasókörök. Azóta bebizonyosodott, hogy a tagság az önművelődésen túl a helyi demokrácia és társas élet alapvető intézményeivé váltak. Fontos szerepet kapnak a hagyományok ápolásában, helytörténeti kiadványok megjelenítésében, a közösségi élet megszervezésében, a lakossági közművelődés, tájékoztatás elősegítésében, olvasási kultúránk fejlesztésében, a területi kulturális hátrányok megszüntetésében, csökkentésében. az olvasókörök lényegében a helyi társas élet központjaivá váltak.

3. Olvasókörök Jász-Nagykun-Szolnok megyében

Jász-Nagykun-Szolnok megye az Alföld középső részén, a Tisza mindkét partján terül el. A történelmi vármegye az 1876. évi törvény – „a törvényhatóságok szabályozásáról” végrehajtásának eredményeként jött létre. Ekkor a Jászságból, a Nagykunságból és a Külső-Szolnok megyei részből Jász-Nagykun-Szolnok vármegyévé alakult Szolnok székhellyel.

Az egész terület mezőgazdasági jellegű, csak Szolnokon alakult ki némi ipar a XIX. sz. közepétől kezdve. Az 1890-ből származó adatok szerinti statisztikák – a közművelődés igen nagyfokú elmaradottságáról tanúskodnak. A lakosság 60-70%-ának írástudatlanságáról tudósítanak. 1910-re az írni-olvasni nem tudók száma 21%-ra csökken. Az ipari és mezőgazdasági termelés kapitalista fejlődése elképzelhetetlen volt a legfontosabb termelőerőt képező dolgozó tömegek műveltségi színvonalának bizonyos mértékű emelése nélkül. Az állam által biztosított jogi lehetőségeknek megfelelően így jött létre az úri rétegnek a casino, a gazdáknak a gazdakör, földmunkásoknak a népkör, az iparosoknak az ipartestület, vagy egy-egy lakókörzet lakóinak az olvasókör.

Mindent egybevetve az önkéntesség, az öntevékenység, a közös érdeklődésből fakadó öngazgatás tette őket életképesse és biztosította fennmaradásukat.

A megyében 1867-től körök, egyletek kialakulásában három vonulat különült el lényegesen:

- politikai jellegű körök: honvédegyletek
munkásegyletek
földmunkás szervezetek
- gazdasági jellegű társulások: ipartestületek
gazdakörök
- lakóterületi és tanyai olvasókörök.

A társadalmi csoportonként, foglalkozási rétegenként szervezett különböző pártállású egyletek összefogására csak 1920-21-ben került sor, amikor központi rendelkezésre megyénkben is megalakult a Szabadoktatási Tanács, amelyet 1923-tól Iskolánkívüli Népművelési Bizottságnak neveztek, s megyeszerte létrehozta helyi szervezeteit két esztendő alatt. Nagyjából ugyanezen szervezeti keretek között működött 1945-1948 között a Szabadművelődési Tanács.

Ez váltotta fel 1950-től a tanácsok népművelési osztálya, s létrehozta a művelődési otthonok hálózatát, ahol állami támogatással, egységes szemlélet szerint szervezik a dolgozók szabadidejének hasznos felhasználását.

Az olvasókörok elsődleges célja az olvasás volt. Esténként egy jól olvasó, általában tájékozott ember olvasta fel a híreket az írástudatlan embereknek. Ezeket az összejöveteleket szinte kizárólag férfiak látogatták, s emiatt elsősorban nekik való újságokat biztosítottak, s a játékok is a férfiak igényeit szolgálták.

Minden kaszinóban volt rex, kugli, kártya, billiárd. A kaszinókat a nők csak bálók ideje alatt látogatták, később pedig az amatőr színjátszás terjedésével ezeket a foglalkozásokat is.

A társadalom megosztottságára jellemző, hogy a szórakozás, a művelődés, a társas érintkezés lehetőségeit a különböző olvasókörok nem együttesen, hanem külön-külön igyekeztek maguknak megteremteni. A kaszinók, társalkodó egyletek, olvasó egyesületek közönségszervező tevékenysége a társadalom minden szférájára kiterjedt. Ennek megfelelően lényeges különbség, nem ritkán ellentét volt közöttük, ami azonban többnyire csak abban nyilvánult meg, hogy tagjaik elkülönültek egymástól, és nem jártak másik egyesületbe.

Szolnok város és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye 1935-ös címtára szerint a következő körok működtek a megyében:

Szolnok:	Egyetértési Olvasókörok
	MÁV Altiszti Olvasókörok
	Újvárosi Olvasókörok
Karcag:	Népkörok
	Földmíves Körok
	Munkás Olvasókörok
	48-as Olvasókörok
	Gazdasági Olvasókörok
	Nemzeti Körok
	Kaszinó Egylet

Mezőtúr:	Mezőtúri Ipartestület Ref. Olvasó Egyesület Római Katolikus Kör
Túrkeve:	Túrkevei Ipartestület Alsórészi 48-as Olvasókör Felsőrészi 48-as Olvasókör Úri Kaszinó VI. ker. Olvasókör Túrkevei Munkás Olvasókör V. ker. Kisbirtokosok Olvasó Köre Polgári Olvasókör Rákóczi Olvasókör
Kisújszállás:	Népkör Földműves Kör Munkás Olvasókör 48-as Olvasókör Gazdasági Olvasókörű Nemzeti Olvasókör Kaszinó Egylet
Jász-Nagykun-Szolnok megye községei:	
Abádszalók:	Általános Népkör I.,II. Földműves Olvasókör Olvasó Népkör
Alattyán:	Alattyáni Olvasókör Alvégi kat. Olvasókör Iparos Olvasókör

	Szabadelvű Olvasókör
Besenyszög:	Római Kat. Népkör kultúrházzal
Cibakháza:	Cibakházi Bátorhegyi Népkönyvtár
	48-as Függetlenségi Olvasókör
	Cibakházi Kaszinó
	Cibakházi Olvasó Egylet
Csépa:	Gazdakör
	Polgári Kör
	Csépai Ipartársulat
Dévaványa:	Kaszinó
	Római Kat. Olvasókör
	Iparosok és kereskedők Olvasóköre
	48-as olvasókör
	Sártó-Kérszigeti Olvasókör
	Pusztacsegi Egyetértés Olvasókör
Fegyvernek:	Fegyverneki Kaszinó
	Elsőkerületi Olvasókör
	Fegyverneki Polgári Olvasókör
Jánoshida:	Iparos Kör
	Olvasó Népkör
	Róm.Katolikus Olvasókör
Jászalsószentgyörgy:	Jászalsószentgyörgyi Ipartestület
	48-as Függetlenségi Kör
	Jászalsószentgyörgyi Közművelődési Kör
	Római Katolikus Olvasókör
Jászapáti:	Jászapáti Ipartestület

	Gazdasági és Polgári Olvasókör
	Kaszinó Egyesület
	Munkás Kör
	48-as Olvasókör
Jászárokszállás:	Jászárokszállási Ipartestület
	Katolikus Kör
	Jászárokszállási Kaszinó Egyesület
	Kereskedelmi Kör
Jászdózsa:	Gazda Kör
	Iparos Kör
	Munkás Kör
	Úri Kaszinó
Jászfelsőszentgyörgy:	Polgári Olvasókör
Jászfényszaru:	Jászfényszarui 48-as Gazda Kör
	Alvégi Római Katolikus Gazda Kör
Jászkóhalma:	Ipartestület
	Gazda Kör
	Kapitányréti Kat. Olvasókör
	Róm. Kat. Olvasókör
Jászkisér:	Jászkiséri Ipartestület
	Kaszinó Egyesület
	48-as Olvasókör
Jászladány:	Jászladányi Ipartestület
	Jászladányi Kaszinó Egyesület
	Keresztény Kisgazda és Földműves Kör
	Jászladányi Népkör

Jászszentandrás:	Alsótanyai Olvasókör	
	Felsőtanyai Olvasókör	
	Iparosok és kereskedők Köre	
	Központi Kat. Kör	
Jásztelek:	jászteleki Iparos Kör	
	Jászteleki Gazda Kör	
	Jászteleki Polgári Kör	
Kenderes:	Kenderesi Ipartestület	
	Kenderesi Földművelő Kör	
	Kenderesi Kat. kör.	
	Kenderesi Polgári Kör	
Kőtelek:	Munkás Kör	
	48-as Olvasókör	
Jászárokszállás:	Jászárokszállási Ipartestület	
Egyesület	Katolikus Körű Jászárokszállási	Kaszinó
	Kereskedelmi Kör	
Jászdózsa:	Gazda Kör	
	Iparos Kör	
	Munkás Kör	
	Úri Kaszinó	
Jászfelsőszentgyörgy:	Polgári Olvasókörű	
Jászfényszaru:	Jászfényszarui 48-as Gazda Kör	
	Alvégi Római Katolikus Gazda Kör	
Jászfákóhalma:	Ipartestület	
	Gazda Kör	

	Kapitányréti Kat. Olvasókör
	Római Kat. Olvasókör
Jászkisér:	Jászkiséri Ipartestület
	Kaszinó Egyesület
	48-as Olvasókör
Jászladány:	Jászladányi Ipartestület
	Jászladányi Kaszinó Egyesület
	Keresztény Kisgazda és Földműves Kör
	Jászladányi Népkör
Jászszentandrás:	Alsótanyai Olvasókör
	Felsőtanyai Olvasókör
	Iparosok és kereskedők Köre
	Központi Kat. Kör
Jásztelek:	Jászteleki Iparos Kör
	Jászteleki Gazda Kör
	Jászteleki Polgári Kör
Kenderes:	Kenderesi Ipartestület
	Kenderesi Földművelő Kör
	Kenderesi Kat. Kör.
	Kenderesi Nemzeti Munkáskör
	Kenderesi Polgári Kör
Kőtelek:	Polgári Olvasókör
	Római Katolikus és Munkás Kör
Kunhegyes:	Kunhegyesi Egyetértési Olvasókör
	Függetlenségi Olvasókör
	Kunhegyesi Kisbirtokosok Olvasó Köre

	Kunhegyesi Népkör
	Magyar nemzeti Olvasókör
	48-as Olvasókör
	Kunhegyesi Polgári Olvasókör
	Római Kat. Olvasókör
Kunmadaras:	Polgári Kaszinó
	I.Olvasó Kör
	Független 48-as Olvasókör
	Gazda Ifjúsági Olvasókör
	Független Kisbirtokosok Olvasó Köre
	Független IV.Olvasókör
	V.Független Olvasókör
Kunszentmárton:	Kunszentmártoni Kaszinó
	Kat. Kör
	Iparos Kör
	Gazdasági Egyesület
Mesterszállás:	Kat. Kör
	Mesterszállási Népház
	Róm. Kat. Ifjúsági Egylet
Nagykörű:	Csataszögi Tanyai Olvasókör
	Nagykörűi Róm. Kat. Gazda és Munkás Kör
	Nagykörűi Polgári Olvasókör
	Nagykörűi Társas Olvasókör
Nagyrév:	Nagyrévi Olvasó Egylet
Rákóczipfalva:	Független Munkás Kör
	Egyetértési Olvasókör

	Iparos Olvasókör
Szajol:	Iparos Kör (1.sz.melléklet)
	Katolikus Legényegylet (2.sz.mell.)
	Katolikus Olvasókör (3.sz.mell.)
	Vasutas Olvasó Kör
Tiszabő:	Földművelő Olvasókör
Tiszaderzs.	Tiszaderzsi Polgári Olvasókör
	Derzstomaji Polgári Olvasókör
Tiszaföldvár:	Tiszaföldvári 48-as Függetlenségi Kör
	Tiszaföldvári 48-as Munkáskönyvtár
	Tiszaföldvári Népkör
	Tiszaföldvári Ó-szőlőbeli Olvasókör
Tiszainoka:	Tiszainokai Olvasókör
Tizsakürt:	Olvasó Kör
	Gazda Kör
	Tizsakürti Társas Kör
Tizsapüspöki:	Tizsapüspöki Róm. Kat. Olvasókör
Tizaroff:	Polgári Olvasókör
	Pusztagyendai Róm. Kat. Olvasókör
	Úri Kaszinó
Tizsaszentimre:	Tizsaszentimrei Földművelők és Kisbirtokosok
	Olvasó Köre
Tizsavárkony:	Egyetértési Olvasókör
	Polgári Olvasókör
Törökszentmiklós:	Törökszentmiklósi Vasutas Kör
	Törökszentmiklósi Kaszinó

Törökszentmiklósi Kereskedők Köre

Vezeny:

Vezenyi Polgári és Ifjúsági Kör

4. A Szajoli Római Katolikus Olvasókör tevékenysége (1899-1941)

4.1.A kezdetek

A Szajoli Római Katolikus Olvasókört 1899-ben Renner József tanító alapította. Elnöke az alapításkor Kurdits János, aki egyezer korona értékben a Kör megbízásából ingatlant vásárolt az „I. fsz. 3. hrsz. a ház udvarral 117 n-öl beltelek ingatlanról” (4.sz.mell.). az olvasókör épületét 1904-ben felújították, melynek fizetési listája is fennmaradt (5.sz.mell.). Ezt a épületet 1941-ben bontották le, mindaddig az olvasókör céljait szolgálta.

Az 1920-as évekből fennmaradt panaszos levél nyomán a kör akkor kb. 150 tagot számlált (6.,7.sz.mell.).

4.2.Alapszabályzata

A kör célja alapvetően a katolikus szellemű emberek szellemi, lelki nevelése, erkölcsének ápolása, a kultúra terjesztése.

Az olvasókör felépítése demokratikus. Legfőbb szerve a közgyűlés, amelynek alakuló jegyzőkönyve is fennmaradt az utókor számára (8.a.b.sz.mell.) 1899. december 31-én 60 fő jelenlétében megválasztották a funkcionáriusokat.

Elnök: Kurdits János birtokos

Jegyző: Renner A. József vándortanító

Hitelesítő: Tasi Károly és Szekeres Ferenc

Alapvető döntésekhez mindig 2/3-os többség szükséges. Választja funkcionáriusokat, akik az alapszabály betartását felügyelik és bonyolítják a Kör mindennapi ügyeit. A Kör alapszabályzata a következő (9.a.b.c.mell.):

1. Az egyesület neve: Szajoli Római Katolikus Olvasókör. Pecsétje, ugyanazon felirattal. Székhelye: Szajol.
2. Az olvasókör célja: Szajol község területén lakó, katolikus vallású polgárok világnézeti, társadalmi, anyagi érdekeinek, vallás, erkölcsi szellemének előmozdítása felvilágosító, kultur-előadások, könyvek, újságok által. Napi politika a Kör helyiségéből teljesen kizárva. A Katolikus Kör nem klub, nem kaszinó, nem is tisztán gazdakör, hanem katolikus kör.
3. Tagja lehet mindenki, akire a kat. jelző illik. Kifejezetten nyílt vallástalan ember a körből eltávolítandó. Van **alapító rendes, pártoló tagja** a Körnek. alapító tagok, akik egyszer s mindenkorra húsz pengő összeggel járulnak hozzá a Kör fenntartásához. Rendes tag minden 24. évét betöltött férfi, aki a katolikus egyház aktív tagja. Pártoló tag csak az lehet, aki legalább 3 pengővel támogatja a Kört, és akit a választmány elfogad. Pártoló tag sem lehet 24 éven aluli.
4. A Kör helyisége tagjainak állandó találkozóhelye. Mint ilyen szükséges eszközökkel rendelkezik, u.m. könyvtárral, hírlapokkal, szórakoztató eszközökkel.
5. A **közgyűlésen** minden alapító, tiszteletbeli, rendes tagnak indítványozó szavazó és választó joga van, ha évi tagdíját a közgyűlés napjáig teljes egészében befizette.
6. Aki a Kör tagja óhajt lenni, **az elnöknél** tartozik jelentkezni, s felvétele felett az **igazgatóválasztmány** szavaz titkosan. A felvételhez a szavazatok 2/3-a szükséges. A felvételtől a belépni szándékozót a jegyző értesíti. Minden belépő tag kötelezettsége 3 évre szól. A Kör legfőbb java a rend, fegyelem, a családi érzés, azért aki ezek ellen vét, a fegyelmi tanács határozatától függ, amely kizárás is lehet. Minden hazafiatlan viselkedés, vallásgyalázás kizáró ok. A kizárás felett az igazgatóválasztmány javaslatára fegyelmi tanácsnak 2/3 szavazattal dönt. Az igazgatóválasztmány szavazata titkos, fellebbezésnek helye nincs.
7. Az évi tagdíjat minden év december 31-ig tartoznak a tagok befizetni, akár egy összegben, akár részletenként. Tagdíjfizetés alól felmentésnek helye nincs, kivéve, akik katonai szolgálatot teljesítenek, a szolgálat tartamára. Azon tagok, akik a választmány felszólítására tagsági díjukat meg nem fizetik, a tagok sorából töröltetnek.

8. A Kör ügyeit elnök, alelnök, jegyző, pénztáros, két háznagy és egy könyvtáros végzi. A Kör fegyelmi ügyeit a fegyelmi tanács intézi. Mindezeket az elnök kivételével mindenkor a közgyűlés választja egy évig terjedő hatállyal.
9. A Kör mindenkori elnöke az egyházközség plébánosa. Ő képviseli a Kört a hatóságok és magánszemélyekkel szemben. Ő hívja össze a közgyűlést és a választmányi üléseket, amelyeken elnököl.
10. Az alelnök az elnököt akadályoztatás esetén helyettesíti.
11. A jegyző vezeti az ülések jegyzőkönyvét, a választmány és a közgyűlés határozatainak végrehajtásától gondoskodik.
12. A pénztáros a Kör pénzeit kezeli az elnök és a választmány ellenőrzése mellett.
13. A háznagy őrködik a rend felett, felügyel a Kör tulajdonát képező tárgyakra, és az olvasási idő betartására. A háznagy a szükséges bútorok és tárgyak beszerzéséről előterjesztés tesz a választmánynak.
14. a könyvtáros a Kör könyvtárát kezeli, a Kör tagjainak használatára bocsátja, pontos jegyzéket vezet a Kör könyvtáráról, hírlapokról, folyóiratokról és a könyvkölcsönzésekről.
15. A választmány a fisztikaron kívül 6 rendes és 2 póttagból áll, akik az elnök meghívására havonként egyszer gyűlést tartanak. Kötelező az elnök meghívására havonként egyszer gyűlést akkor is összehívni, ha a választmány 2/3 része kívánja. A választmány gyűléseiről jegyzőkönyvet kell vezetni, amelyet a gyűlés által kiküldött két tag hitelesít.
16. A fegyelmi tanács áll az elnök, alelnök, jegyző és közgyűlés által választott 3 tagból. Minden fegyelmi ügy hozzá tartozik. Javaslatára a választmány dönt. Kizáráshoz a választmányi tagok 2/3 szavazata kell.
17. Ezen személyi döntést kivéve mind a választmányi, mind a közgyűléseken a jelenlevők 2/3 szavazata dönt.
18. Évente közgyűlés tartandó január hónapban.
19. A közgyűlést nyolc nappal előtte szokásos dobszó útján közhírré kell tenni. Határozatképtelenség esetén 8 nap múlva tekintet nélkül a megjelent tagok számára a gyűlés megtartandó és határozatképes.
20. Tíz tag kérésére a közgyűlés bármikor összehívható.
21. Rendkívüli közgyűlés 24 órával előtte publikálandó.
22. A Kör feloszlásáról és megszűnéséről, két egymás után alapszabály módosításáról tartandó rendes közgyűlés 2/3 szavazattal dönt.
23. A Kör vagyonából, megszűnés esetén a szajoli Rk. társadalom hivatalos egyházközségi tanácsa határoz, amely tanács csak kulturális és karitatív célra használja fel a vagyont.

4.3.Könyvállománya

Az Olvasókör könyvanyagát a földművelődési miniszter 48413/VI.2.sz. rendeletével ajándékozta díjtalanul 1909-ben. Rendelkezett további 20 korona kifizetéséről a népkönyvtár elhelyezése céljából. (10.a.b.sz.mell.) Az ajándékozó levél Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánjának szólt, amelyben utasította a rendelet végrehajtására. Így alapították az Olvasókör könyvtárát. Első könyvtáros Tassi Károly földműves volt. Feladatait a megbízólevél részletesen meghatározta. A könyvtáros a könyveket nyilvántartásba vette, leltári számmal látta el, lebélyegezte a Kör bélyegzőjével. A kölcsönzés elismervény ellenében történt. A nyitva tartást minden vasárnap 11 és 12 óra között határozták meg.

A közgyűlés évente egyszer ellenőrizni volt köteles a könyvállományt **(11.mell.)**.

az egyeslet könyveinek számát azok pontos összetételét a Népkönyvtári **könyvjegyzék (12.a.b.c.mell.)** tartalmazza.

az irat tanúsága szerint 1909-ben a Kör 100 leltári szám alatt szerepeltet könyveket. A darabszám ennél lényegesen nagyobb, hiszen az egyes sorozatokat, többkötetes műveket egy leltári szám alatt vették nyilvántartásba. A következő összetételben találjuk a leltárlívet:

Gyűjteményes kiadások (Hasznos könyvtár, Magyar mesemondó füzetek...)

Regények (Gárdonyi, Jókai, Mikszáth, Vas Gereben...)

Mesék, beszédek (Benedek Elek, Jókai, Mikszáth...)

Költemények (Arany, Kisfaludy...)

Történelmi könyvek (Hunyadi János, Rákóczi, Széchenyi, Deák...)

Ismeretterjesztő könyvek (mezőgazdasági jellegű kiadványok)

A könyvek összetételéről megállapíthatjuk, hogy a válogatás értő kezekkel történt. Az irodalmi klasszikusoktól kiindulva a falusi lakosság életformáját behatóan ismerő mezőgazdasági könyvekig bizonyára mindenki számára érdekes kiadványok voltak.

4.4. Viselkedési és illemszabályok

Az Olvasókör lényeges nevelőerővel is bírt. a tagoktól szigorúan megkövetelték az illendő és kulturált magatartást, a közös foglalkozások alatti fegyelmet. Érdekes bepillantani a Házi Szabályokba **(13.a.b.sz.mell.)**, amely a tagoktól elvárható viselkedési normákat tartalmazza 9 pontban:

1. „Dicsértessék a Jézus Krisztus!” ez legyen köszöntése minden kör-i tagnak, midőn a Kör helyiségébe lép. Aki ezt elmulasztaná, a Kör háznagya által lesz erre figyelmeztetendő.
2. A Kör helyiségeiben kalapot fenntartani tilos.
3. A Kör helyiségeiben a káromkodás, szemérmetlen szavak vagy erkölcstelen és sértegető beszédek, vagy egymásnak még tréfából való gúnyolása is szigorúan tilos. (Ezen pont ellen vétőket a háznagyok első esetben rendreutasítják, ismétlődés esetén pedig 10 fillér büntetést fizetnek a Kör javára.)
4. Vásár- és ünnepnapokon az istentisztelet ideje alatt a Körben tartózkodni, ott zajosan szórakozni, például kuglizni vagy dominózni szigorúan tiltva van.
5. Egészségi és tisztasági szempontból a padlóra köpni, az elhasznált gyufát, cigaretta- és szivarvéget szétdobálni, vagy a szivarból a hamut kivenni tilos.
6. Téli és nyári időben esti 11 óra után a Kör helyiségében a dominózás vagy bármiféle nyereszkedő játék tilos.
7. Dominózásnál a játékszenvedély és nyereségvágy fékezése miatt semmiféle pénzeszközt használni szigorúan tilos.

Ezen házi szabályok pontos megtartása szigorúan felügyelni hivatali kötelességük a körnagynak. A Kör minden egyes tagjának pedig lelkiismeretbeli és becsületbeli kötelessége a szabályok betartása, ha csupán ketten is vannak jelen a Kör helyiségében, mert a közjó, a Kör tekintélyének megóvása és a Kör kitűzött nemes célja ezt feltétlenül megkövetelik. Aki tehát ezen szabályokat könnyedén szem elől téveszti vagy csak pontos megtartását bárkivel szemben is meg nem őrzi, az nem lelkiismeretes ember, egy lelkiismeretlen ember pedig mit kereshet a kat. Körben?

Kelt Szajolban, a Róm.Kath.Olvasókör választmányának 1905. év február 5-én tartott gyűlésén.”

A Kör tagjai a különféle rendezvényekre MEGHÍVÓT kaptak, amit az Olvasókör elnöke írt alá. A háznagy körbehordta, a tagok aláírták a meghívólevelet **(14.sz.mell.)**

A tagokat névjegyzékben tartották nyilván. Ezeken feltüntették a vezetőségi tag funkcióját, nevét születési helyét és idejét, lakhelyét, apja és anyja nevét. Érdekes, hogy a jegyzéken foglalkozás, vagyoni helyzet nincs feltüntetve.**(15.a.b.mell.)**

A papírok tanulsága szerint a vezetőség összetétele gyakran változott, a jegyzéken ezt kijavították.

A tagdíjakat csekkszelvényen fizették be, évente egy alkalommal. A fizetési elmaradásokat szigorúan kezelték, kizárták a Körből, ha valaki nem fizetett.(16.sz.mell.)

Akadtak fegyelmi vétségek. Ezeket a választmány és fegyelmi bizottság megvizsgálta, kihallgatta a tanúkat. Határozatot hozott a fegyelmi bizottság. A határozat ellen a közgyűlésen lehetett fellebbezni, ha valaki élt ezzel a jogával. Az esetleges lemondásokat, kilépéseket írásban kellett jelezni az elnökség felé **(17.a.b.c.mell.)**

A történelem viharai, gazdasági és politikai súlyponteltolódásai, változásai begyűrűztek a Kör mindennapi életébe. A 20-as évekből fennmaradt panaszos levél azt sérelmezi, hogy az ebben az időben megalakult Hangya Fogyasztási Szövetkezetet befogadták a Kör épületébe. Azzal volt ez magyarázható, hogy a Kör alapítója, Renner József megegyezett a Hangya vezetőjével, sőt a tagság is azonos volt. Megindult a klikkesedés, a szellemi és anyagi érdekek ütköztek. A levél töredéke maradt csak fenn, ezért nem állapítható meg, hogy ki írta és kinek a feljegyzését (6.sz.mell.).

Külön fejezetet kell szentelni az 1941-es évnek.

Ebből az időből fennmaradt elvél BIZALMAS felirattal a Magyar Élet Pártja Vármegyei Szervezet elnökétől érkezett. Ebben adatokat kértek az olvasókör tagjairól, pártállásáról, foglalkozásáról, betöltött tisztségéről. A levél célja nem kétséges(18.sz.mell.).

A világháborús évek a Kör szervezetét és vagyoni helyzetét, épületét szétzilálták. Az 1941-ben VÉGHATÁROZAT alapján „adóhelyesbítést” jelentett be a Szolnok m. kir. Adóhivatal, miszerint „megállapítást nyert, hogy az Olvasókört 1941. május 1-én földig lerombolták.” Az előírt 4. ar. Pengő adót eltörölték. (19.sz.mell.)

5.Felhasznált irodalom

1. Arnóth Károly-Varga Alfonz: Olvasókörök és szövetségük. Könyv, Könyvtár, Könyvtáros=2.évf.11.sz. (1993.nov.) pp. 39-46.
2. Berényi Ferencné: Olvasókörök, népkönyvtárak Szolnok megyében a századfordulótól a II. Világháborúig – Szolnok: (Ho.Si Minh TF), 1989, 62.p
3. Bölcsességek könyve: Aforizmák, szállóigék/Krizsó Nagy István (összeáll, szerk.) – Bp, Gondolat, 1984 in. 2. köt. 703.p.
4. Csapodi Csaba-Tóth András-Vértessy Miklós: Magyar könyvtártörténet – Bp., Gondolat, 1987. 541.p.
5. Falusi egyesületek, körök címtára és útmutatója/összeáll. Bodor Antal. – Bp., Falu Orsz. Szöv. 1923.- 50.p.
6. Fercsik Mihály: Olvasókör – A jövőre figyelnek. Könyvtári Levelező/Lap=3.évf. 6-7.sz. (1991. jún-júl.) pp. 21-22.
7. Fülöp Géza: A könyv- és könyvtári kultúra a kapitalizmus időszakában /1789-1917/. – Bp. Tankönyvkiadó, 1989. 1-2. r. 291.p.
8. Hajdu Géza: Az Olvasókörök szövetségének első lépései. Könyvtári Levelező/Lap= 3.évf.1.sz. (1991) 10p
9. Magyarországi egyesületek címtára a reformkortól 1945-ig. 1-3. köt. /Szerk. Pór Edit – Bp. Művelődéskutató Intézet, 1988, 1357p
10. Sente Ferenc: Érdemes olvasókört szerveznie a könyvtárosnak? Könyvtári levelező/Lap = 7.évf.7-8.sz. (1995.) pp. 8-9.
11. Sente F.: Olvasókör – Az olvasás pártolása = az emberiség magáratalálásának akarása. Könyvtári Levelező/Lap = 4.évf. 7-8.sz. (1992.) 19.p